

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет
ім. А.С. Макаренка

ФІЛОЛОГІЧНІ НАУКИ

Збірник наукових праць

Видається щорічно

Суми
СумДПУ ім. А.С. Макаренка
2008

УДК 8.07
ББК 80+81+83.3(0)+83.3(4УКР)
Ф54

Друкується згідно з рішенням Вченої ради
Сумського державного педагогічного університету ім. А.С. Макаренка

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Герман** (відповідальний редактор); доктор філологічних наук, професор **П.І. Білоусенко**; доктор філологічних наук, професор **Ю.А. Зацний**; доктор філологічних наук, професор **Н.Г. Іщенко**; доктор філологічних наук, професор **А.Е. Левицький**; доктор філологічних наук, професор **С.О. Швачко**; доктор філологічних наук, професор **В.Ф. Шевченко**; доктор філологічних наук, професор **Н.П. Шумарова**; доктор педагогічних наук, професор **О.М. Семенов**; кандидат філологічних наук, доцент **Л.М. Гаврило**; кандидат філологічних наук, доцент **Е.Г. Мандич**; кандидат філологічних наук, доцент **О.М. Молчанова**; кандидат філологічних наук, доцент **Н.А. Хомула**; кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Павлов**; кандидат філологічних наук, доцент **В.В. Поставний**; кандидат філологічних наук, доцент **С.В. П'ятченко**; кандидат філологічних наук, доцент **В.І. Школяренко**; кандидат філологічних наук, доцент **Н.І. Кириленко**; кандидат філологічних наук, доцент **Л.І. Дорошенко**; кандидат філологічних наук, доцент **А.А. Силка**; **К.М. Грамма** (відповідальний секретар).

Ф54 **Філологічні науки:** Збірник наукових праць. – Суми: СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008. – 352 с.

ISBN 978-966-698-117-5

Затверджено постановою Президії ВАК
України від 9 червня 1999 р. №1-05/7
(додаток) як фаховий збірник

Збірник присвячений актуальним проблемам філології. Тематика статей охоплює питання синхронічного і діахронічного аналізу мовних одиниць різних рівнів. У полі зору науковців – проблеми етимології, історії, лексикології, структури різних мов тощо, питання історії української та світової літератури.

Для науковців, викладачів, аспірантів і студентів філологічних факультетів, учителів гімназій, ліцеїв, середніх шкіл.

ISBN 978-966-698-117-5

УДК 8.07
ББК 80+81+83.3(0)+83.3(4УКР)

© СумДПУ ім. А.С. Макаренка, 2008

Прокопович Л.С.

Дрогобицький державний
педагогічний університет
ім. Івана Франка

ЕПІТЕТНІ СТРУКТУРИ ІЗ СЕМОЮ «ПРОСТІР» У МОВІ УКРАЇНСЬКОЇ ПОЕЗІЇ ДРУГОЇ ПОЛОВИНИ ХХ СТ.

У статті розглянуто тематичні й семантичні типи епітетних структур як важливого тропу, за допомогою якого у мові української поезії другої половини ХХ ст. вербалізуються загальні уявлення про простір, конкретизуються мовні засоби, пов'язані з відтворенням цього сегменту національної мовної картини світу.

У мові української поезії другої половини ХХ ст. епітетизація стала одним із найпродуктивніших образотвірних та експресивно-оцінних засобів, які вербалізують, словесно конкретизують універсальне поняття „простір”. Через функціонально-стилістичне навантаження художніх означень виявляється специфіка репрезентації відповідного лексико-семантичного поля як фрагмента національної мовної картини світу. Як опорний конструктивний елемент художнього тексту, епітети можуть створювати чи увиразнювати загальне тло поетичного вислову, конкретизувати авторське бачення просторових реалій, виступати разом з іншими зображальними засобами важливим засобом суб'єктивізації ліричної оповіді. Завдання цієї розвідки – простежити закономірності епітетизації лексики, яка у мові української поезії другої половини ХХ ст. покриває концептуальний поняттєвий фрагмент „простір”, визначити тематичні й семантичні типи художніх означень, уживаних щодо просторових номінацій (*простір, світ, поле, степ, гора, пагорб, дорога, шлях, стежка, ліс, сад, село, місто* і т. ін.), з'ясувати їх функціонально-семантичне навантаження та конотативне забарвлення. Адже тематичні, естетичні, емоційно-оцінні параметри художніх означень, наповнених „змістом чергових суспільних світоспостережень” [3, 59], дають змогу визначити домінантні образотвірні тенденції, показові для поезії аналізованого часового зрізу.

Для об'єктивної лінгвопоетичної інтерпретації епітетних характеристик простору важливо акцентувати увагу на тому, що в системі художньої мови естетичну функцію виконують і ті мовні засоби, які мають статус автологічних (безобразних). Так, ще О. О. Потебня наголошував на тому, що безобразні словосполучення в конкретному тексті можуть набувати виразного художньо-естетичного значення. Ця теза є засадничою при розгляді власне просторових образів на зразок: *Дощ приморським берегом бреде* (Б. Олійник); *О ти, вознесений на свят-горі,/ Що увінчала придніпрові скелі* (Б. Олійник); *Кожен – сповідь і лжу/ на зап'ястях вузлує, мов ретязі,/ не втекти/ ні в подільські поля,/ ні в карпатські ліси...* (І. Римарук); *знаєш у цім придунайськім/ місті/ зелений язик перцю і скислі вчораїні вісті* (В. Махно); *передгірське містечко: вози й мерседеси – / Лайка мирить усіх – заводяться авта і торохтять вози* (В. Махно). Епітети в цьому разі

виконують функцію локативного конкретизатора і не виявляють додаткових конотативних нашарувань.

Стрижнева ознака 'простір' домінує в контекстуальній семантиці епітета *далека* (*дальня, неблизька*) щодо дистрибута *дорога*, означення *широкий* щодо означуваного *степ*. Цей тип епітетизації успадкований від народнопісенної поезики, тому відповідні сполуки зберігають фольклорний колорит і в багатьох аналізованих контекстах: *чагарями спогадів прослалась/ твоя дорога дальня* (В. Стус); *Різдвяний вечір у горах./ У руці/ У пастушка дзвінок на хресту з повісом./ У путь збираються поважні мудреці./ Дорога неблизька. Година пізня* (Г. Петросаняк); *У кожному серці живе Україна – / Високі могили й широкі степи* (І. Гнатюк). Пор. інший тип текстової актуалізації просторових означень, які тяжіють до аксіологізації первинної просторової семантики: *Такий близький ти, краю мій,/ І безнадійно так далекий* (В. Стус).

До автологічних, безобразних зараховуємо також художні означення із семою 'час'. Наприклад, епітети *осінній, ранковий* і т. ін. маркують часову ознаку просторових реалій *поле, ліс, місто*: *Їм несть числа. Вони ідуть/ осіннім полем – древні, юні.../ Вони/ своїх упізнають* (І. Римарук); *В лісі осінньому серцем спочину./ Стовбури й небо – листя нема./ Заплати ж мені, ліщино,/ Що я ходив дарма* (О. Ірванець); *Господи, дай же ти кожному сили/ жінку в ранковому місті / забудь* (І. Римарук).

Метафоричні епітетні сполуки засвідчують багатогранність і ускладненість функцій образів, задіяваних для окреслення національно маркованої просторової картини світу. Це простежуємо, зокрема, за колом найчастотніших дистрибутивів-назв простору та пов'язаних із ними типами художніх означень, які розвиваються на ґрунті певної смисломодельовальної семи ('колір', 'розмір', 'форма', 'психологічне сприйняття' тощо). За останнім параметром вибудовуються тематичні мікрогрупи епітетів, у рамках яких відбувається активізація внутрішньоформного та асоціативно-валентного потенціалу стрижневої просторової номінації.

Кількісно найчисленнішу тематичну мікрогрупу формують епітети, об'єднані спільною семантичною ознакою 'колір'. Серед них вичленуємо пласт колірних характеристик фольклорного типу, як-от: *білий світ, синє море, синє небо*. Пор.: *За сині за моря лети по воду/ однаково – чи мертво, чи живу* (В. Стус); *Забутий більше, аніж знаний/ Мені відкрився білий світ* (В. Стус); *У синьому небі я засіяв ліс./ У синьому небі, любов моя люба* (М. Вінграновський).

До дистрибутивів, які продуктивно підтримують традиційну й нарощують оказіональну епітетно-колоративну сполучуваність, належать назви просторових реалій:

• *поле*: *В них відіб'ється .../ Тиха вулиця й синє поле* (В. Симоненко); *У цьому полі синьому, як льон* (В. Стус); *у червоне поле носить,/ розмай-дугу садить* (І. Калинець); *Від тебе жовтим полем віс* (В. Вовк); *наш коник шаблю відридав/ край вороного поля* (І. Калинець); *Проїшли ж вони тут,/ неодмінно мали пройти! – але як?/ Статечно, поволі – / чи поповзом полем білим?* (І. Римарук);

• **гора**: *Дивлюся – блакитні гори, / Карпати летять зі мною* (Д. Павличко); *Вже викотивсь місяць за синіми горами* (І. Драч); *Над сніжно-білими горами ... / Стояли зорі – сині брами / До краю вічних сподівань* (В. Коротич); *За чорно-синьою горою, / на схилку радісного дня / малює хмари пурпурові / якесь веселе чортеня* (Л. Костенко); *мерехтіли срібно-сизі гори* (В. Вовк);

• **дорога, стежка, шлях**: *Ковтни мене, біла дорого* (І. Гнатюк); *Зверни додому з білої доріжки* (Л. Костенко); *Руді стежки роз'їдені дощами* (Л. Костенко); *Поорана чорна дорога кипить / Нема ні знаку од прадавнього шляху* (В. Стус); *Просвітлої дороги свічка чорна – / неначе перемога крадькома* (В. Стус); *Всі райдуги відмайорили, / лишився довгий сірий шлях* (В. Стус);

• **степ**: *А хмари як подерті. / І сизий степ ще звечора в росі* (Л. Костенко); *В гнідих степах на степовім коні / Та гнівна воля стала у Британі* (М. Вінграновський); *А степ уже сивий на поминках літа* (Л. Костенко); *Пролетіли коні повз воріт / Сивим степом понад житом ... / Одлунала сріблом литим / Малинова музика копит* (Б. Олійник); *Падали зорі останні в далеч рожевих степів* (М. Вінграновський);

• **ліс**: *Сашко і Галя Грушецька / йшли світлим лісом додому* (М. Вінграновський); *тут, за щитом смарагдових лісів, / моїх жар-птиць блакитні космодроми* (Л. Костенко); *Стоять ліси смарагдово-руді, / після дощу надовго крапельсті* (Л. Костенко); *І снився їй народ, такий до болю милий! / І зорі, і вітри, і чорний-чорний ліс* (Л. Костенко); *не повертайся в жовтий ліс / не повертайся / по розпорошених слідах / неандертальця* (І. Андрусак); *Зупиняє машину водій серед темного лісу, / руки прозорі йому не здригнуться, / доторкнуті димом нічного віддиху сивіл* (К. Москалець).

Синкретичний метафорично-оцінний зміст закладений у колірно мотивованих епітетах, включених до синтаксично ускладнених метафоричних комплексів, які виражають індивідуально-авторські часово-просторові асоціації. Відповідні поетичні вислови здебільшого вибудовуються на ґрунті метонімічного перенесення смисломодельовальної колірної характеристики, пов'язаної з явищем природи (*сизий – туман, мла*), рослиною (*жовтий, золотий – гарбуз*) тощо: *Нам є де йти – дороги неозорі, / Ще сизуваті в прохолодній млі* (В. Стус); *Дорога і дорога лежить між гарбузами. / І хтось до когось їде тим шляхом золотим* (Л. Костенко). У наведених ілюстраціях колоративи *сизуваті, золотий* не тільки експлікують візуальне сприйняття дороги, шляху як фрагменту національного простору, але й виконують функцію експресивної характеристики зображуваного.

У тематичній мікрогрупі епітетів, мотивованих семою 'форма', теж переважає мотивація візуального сприймання. Так, смислова домінанта 'елемент простору' в образі *дорога* („1. Смуга землі, по якій їздять і ходять [...] 2. Місце для проходу, проїзду” [2, 241]) істотно розширює свій семантичний об'єм за рахунок асоціацій, базованих на візуальному враженні. Наприклад, ознака 'звивиста' акцентується в епітетному конкретизаторі *заламані* (*Всю душу з'їв цей шлак лілово-сірий, / Це плетиво заламаних доріг* (В. Стус), ознака 'чітко обмежена з двох боків' – в означеннях *ножова, двосічна* (*Пообіч ножових, двосічних автострад / одвіку навесні кохання славить птаство* (Б. Олійник); ознака

‘вузька’ – в антропоморфному епітеті *худа* (*Співає ліс захриплими басами, / Веде за повід стежечку худу* (Л. Костенко). Пор. також виразну периферизацію просторового значення та його трансформацію в експресивно-оцінне: *Дорога в вічність – тільки кружна, / По той бік і добра, і зла* (В. Стус); *Нам кричить вже не горлом, а раною світ, / але що нам до світу і що нам до істин. / Ми лишилися там. Наші доли криві, / як дорога на Пістинь* (І. Андрусак).

Взаємонакладання первинної семантики просторових номінацій *дорога*, *стежка*, *алея* та негативно маркованих епітетів *порожня*, *глуха* (пор. загальнономвні значення *порожній* – „у якому нічого немає (про простір)” [2, 882]; *глухий* – „дуже зарослий, непрохідний, дикий, нерозчищений” [2, 185]) забезпечують екзистенційне звучання відповідних сполук: *Алея довга і порожня, / Старанно вгорнута у ніч* (В. Стус); *Дорога довга і порожня, / дві чорні колії в огні плафонів* (В. Стус); *За темною завесою вікна / Гуде метіль в глухих алеях саду* (М. Руденко). Такі слововживання – індивідуальна поетична норма мовотворчості шістдесятників-дисидентів.

Тенденцію до оформлення індивідуальної поетичної норми підтверджує також мовостиль В. Стуса. Окрім вказаних загальнономвних означень *порожня*, *довга*, просторовий дистрибут *дорога* в його віршах систематично поєднується з оказіональними негативно маркованими означеннями *всепадна*, *безворотна*, *голодна*, *вертикальна*. Наприклад: *Ти всепадна вже, дорого проваль; Надто тяжко / ступати безворотною дорогою, / де втрачено початки і кінці; Голодна, як проруб, / тропи вертикальна, / не видертись нею / ні кроком, ні оком, / ні рухом, ні духом, / ні тілом зболілим*. Загальна настанова на негативну конотацію епітетів до образу *дорога* як носія екзистенційного змісту „життя” ефективно підтримується найближчим тропеїчним оточенням (генітивна метафора *дорога проваль*, порівняння *голодна, як проруб* і т. ін).

Сема ‘розмір’ визначає ракурс текстового використання синонімічних параметричних прикметників *малий* („невеликий розміром, незначний величиною ... // Недовгий, неширокий, неглибокий” [2, 506]), *маленький*, *невеликий*. Вони вживаються як кваліфікативні характеристики до просторових реалій *озерце*, *ріки*, *сад*, *місто*. Пор.: *Малі озерця блискають незлісно* (Л. Костенко); *Невелике степове озеро літерою «О»* (М. Вінграновський); *Я хочу розказати вам / Про наші ріки невеликі* (М. Вінграновський); *Милуюсь обрисами хмарок, / Плекаю свій маленький сад* (Л. Костенко); *яке маленьке місто – / куди не піду / скрізь зустрічаю / себе* (С. П’ятаченко); *у цьому маленькому місті [...] усі незнайомі – знайомі...* (Ю. Андрухович).

Контекстна семантика окремих прикметникових означень дає підстави зарахувати їх до мікрогрупи епітетів, об’єднаних семою ‘психологічне сприйняття’. Поєднання просторових номінацій *ліс*, *сад*, *дорога*, *село*, *місто* і т. ін. з антропоморфними епітетами, які традиційно є складниками ЛСП „зовнішній портрет людини” або „психологічний портрет людини”, продукує численні образи-персоніфікації: *Мій добрий ліс, моя любове* (Л. Костенко); *Сонний ліс тихо спав у таких, як і сам, сонних снігах* (М. Вінграновський); *Хтось мене вів через холод заплющених сіл* (Б. Олійник); *Такі сади були тоді рохристані* (Л. Костенко); *Виходжу в сад, він чорний і худий, / йому вже ані*

яблучко не сниться (Л. Костенко); *Дорога так само, як я, неприкаяна, / Дорога мене обтікає, мов каменя. / Байдужа, хоч губи собі прокуси* (О. Ірванець). *Я віддаю належне: я з сумного міста – Сум* (С. П'ятаченко).

Активні елементи епітетного словника української поезії другої половини ХХ ст. – означення *рідний* та *чужий*. Ці репрезентанти однойменної базової аксіологічної опозиції екстраполюються на просторові образи *край, безокрай, поле, степ, гора, суходіл, поляна, село, місто, шлях* тощо. Пор.: *О рідний краю! / Десь ти тінню тіні тіні. / Десь ти скраю всіх краєчків* (В. Стус); *Ота буря невгамовна .. / Кличе їх на Україну, / В рідні села і степи* (І. Гнатюк); *Отут, отут, де рідні гори / Тремтять, як зорі на Різдво* (Д. Павличко); *Виснажуються надра: по світах, / по диких нетрях, криївках і кублах / розсовано твій рідний суходіл* (В. Стус); *Хоч ліплени різними тістами / хоч зшиті із різних пальт, / зате обоє ми їстимемо / рідного міста асфальт* (О. Романенко); *Вже й я відпливаю, але відчуваю, як десь, / у містах їхніх рідних / До сну вже схиляє і двох побратимів / моїх богорівних* (О. Ірванець). У наведених ілюстраціях конотативне тло всього контексту підпорядковується позитивно забарвленому членові названої опозиції – прикметникові *рідний*. За семантикою та оцінністю їм виразно протиставляються віршові фрагменти з епітетною домінантою *чужий* (*чужинний, чужинецький і т. ін.*): *вже ослонився безокрай чужинний. / Бо вже чужинецький оцирився край* (В. Стус); *Ти йшла собі, а мене – згадки, / Про те, як на чужому полі / Давно колись, ще у неволі / Збирав я нишком колосочки* (Д. Павличко); *І якщо впадеш ти на чужому полі, / Прийдуть з України верби і тополі* (В. Симоненко); *Зафіранивши блиск реклами / І байдуже місто чуже, / Жінка тихо веде руками / По плечах прозорих уже* (М. Савка); *Відшукай крила-сни, / тіл моїх голосінь ... / Омини чуже поле. / Чуже світло мени* (Людмила Ромен); *він топтати шлях чужинний звук, / засипавши вози земною сіллю* (Ю. Андрухович).

Домінування базової семи 'простір' переконливо демонструють також оформлені з участю епітетів розгорнуті антитези, зокрема, ті, у внутрішній зміст яких імпліковане протиставлення *батьківський – чужий*. Наприклад: *А часом і батьківське поле побачу, / Таке дороге у чужому краю* (М. Руденко). Цілком очевидно, що аксіологічна маркованість опозитів *рідний – чужий* у цьому разі виразно домінує над просторовою семантикою.

Епізодично спостерігаємо використання епітетів, пов'язаних із сакральною сферою мовного вжитку. Їх аксіологічне навантаження свідчить про розгортання експресивно-оцінної антитези, роль опозитів у якій виконують епітети *святий* та *гріховний*, пор.: *І починаються мої важкі груди / Між горами на тій святій поляні* (Д. Павличко); *А світ гріховний котить хвилі повні, / що б'ють об пекло, вибившись із сил* (В. Стус).

Кількісно нечисленну групу художніх означень до просторових номінацій формують зооморфні епітети. Зазвичай їх поява у тексті зумовлена індивідуально-авторським асоціативним співвіднесенням: *Світила осінь. / Берег златогрив дививсь у воду* (Д. Павличко); *Дніпро. Старенький дебаркадер. / Левино-жовті береги* (Л. Костенко).

Цілий ряд просторових номінацій цілком логічно формують системні шви

(термін В. Гака [4]) між власне просторовими та узагальнено-символічними образами, оскільки «для них характерне часткове перехрещування елементів, що здійснюється завдяки їх змістовій свіввідносності [1, 17]. Зокрема, про це свідчать мовно-естетичні модифікації просторової номінації *дорога*. Так, епітети *терновий, тернистий, хресний*, вживані до цього образу (а також його синонімів *дорога, шлях, путь*), актуалізують додаткові семи 'життя', 'страждання'. Пор.: *до крові мене калічить дороги хресної жорства* (І. Калинець); *Безконечна терниста дорога, / по котрій я сам продираюся до себе* (М. Руденко); *Мій шлях терновий, правнуче, простеж* (М. Руденко). В індивідуальних мовностилях поетів цей образ універсалізується, чітко корелюючи з експресивним значенням «смерть»: *Буде й для мене дорога далека – / Буде і хрест, і терновий вінок* (І. Гнатюк).

Тропеїчне освоєння просторових номінацій розкриває їх додаткові внутрішньоформні потенції. Зокрема, одним із найпродуктивніших векторів цього процесу є *епітетизація*. Здійснене дослідження дає підстави стверджувати, що для української поезії другої половини ХХ ст. властиве і послуговування загальноновживаними, усталеними епітетами, і віднаходження нових індивідуально-авторських означень до просторових номінацій. Усі вони відбивають багатогранність та ускладненість функцій просторових образів у створенні національної мовної картини світу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бондарко А.В. К проблеме соотношения универсальных и идиоэтнических аспектов семантики: интерпретационный компонент грамматических значений. // Вопросы языкознания. – 1992. – № 3. – С. 5-20.
2. Великий тлумачний словник української мови. – Київ, Ірпінь, 2001. – 1426 с.
3. Веселовский А. Н. Историческая поэтика. – М.: Высш. шк., 1984. – 404 с.
4. Гак В. Г. Языковые преобразования. – М.: Школа "Языки русской культуры", 1998. – 768 с.

Прокопович Л.С. Эпитетные структуры с семой 'пространство' в языке украинской поэзии второй половины ХХ ст.

В статье рассмотрено тематические и семантические типы эпитетных структур как важного тропа, с помощью которого в языке украинской поэзии второй половины ХХ ст. вербализируются общие представления о пространстве, конкретизируются языковые средства, связанные с отображением этого сегмента национальной языковой картины мира.

Prokopovytch L. S. The epithet structures with the 'space' sema in the language of the Ukrainian poetry of the second part of the XX-th century.

In the article the subject and semantic types of the epithet structures as an important trope, verbalizing the general points of view on the space, concretizing the language means, connected with the reflection of this segment of the national language picture of the world, in the language of the Ukrainian poetry of the second part of the XX-th century are observed.

ЗМІСТ

РОЗДІЛ І. УКРАЇНСЬКЕ ТА ЗАГАЛЬНЕ МОВОЗНАВСТВО

Василенко В. А. Лінгвоюридична експертиза конфліктогенного тексту: культуромовний аспект	3
Виноградова Ю. Семантика та функціонування обставинних детермінантів в офіційно-діловому дискурсі	8
Герман В. В., Грамма К. М. Лексико-граматичні доміанти нормативно-правових документів.....	13
Гоцинець І. Л. Взаємодія асоціативності та образності у семантичній структурі слова	20
Давидова Т. В. Проблематика ономазіологічних досліджень на сучасному етапі: когнітивний аспект.....	27
Дейниченко Н. П. Культура мовлення і діалекти	32
Денискіна Г. О. Типи та мовностилістичні особливості сучасної текстової нелітературної пародії в українській газетній публіцистиці	37
Дорошенко Л. І. До питання про словотвірну парадигму будівельних назв східнополіського діалекту	42
Дядченко Г. В. Мікрополе «очі» як фрагмент мовного портрету людини в українській поезії кінця ХХ – початку ХХІ століття	47
Іваненко І. Ідеографічна організація української логопедичної термінології	53
Книш О. І. Лексико-семантичне поле «страждання» у творчому доробку Василя Стуса	58
Кравець Л. В. Співвідношення понять “твір” і “текст” у сучасній філології	63
Кумеда О. П. Рефлекси давнього ё в мові творів П. Куліша	69
Левченко Т. М., Чубань Т. В. Вияв категорії виду багатозначними дієсловами.....	75
Лиманчук Л. М., Нікіщенко Ю. О. Іншомовна лексика в романі П. Загребельного «Роксолана»: семантико-стилістичний аспект	80
Мацько О. М. Індивідуальний мовостиль Івана Драча	85
Медвідь Н. С. Мова соціально-психологічної прози як джерельна база лінгвокультурологічного дослідження	92
Михайлюк Л. М., Матвєєва В. А. Психолінгвістичні аспекти вживання суржику (на прикладі мовлення носіїв деформованої говірки м. Лебедина Сумської області)	98
Пелепейченко Л. М., Посмітна В. В. Специфіка мовного впливу на читача в мас-медійному просторі військової та правоохоронної сфер України	104
Переломова О. С. Типи взаємодії текстів: види і форми інтертекстуальності.....	112
Петленко Л. П. Образність символів українських народних пісень про кохання	121

Петленко Л. П. Семантика концептів персоніфікованих образів поезії Бориса Олійника	126
Поставний В. В. Мовна ситуація в освіті та соціальна престижність української мови як визначальні чинники формування культуромовної особистості (на прикладі Сумської області)	135
Пристай Г. В. Морфонологічна характеристика прикменикових коренів	141
Прокопович Л. С. Епітетні структури із семою «простір» у мові української поезії другої половини ХХ століття	148
Рудь Н. А. TextanAnalisor у системі досліджень ідіолекту мовної особистості	154
Сухенко В. Г. Слово як лінгвопоетична домінанта ідіостилю Дмитра Білоуса	160
Сюта Г. М. Час у мовній картині світу сучасної поезії Західної української діаспори	165
Ткаченко Т. В. Розмовний компонент як виразна ознака художнього стилю	172
Харченко І. І. Інтерференція як лінгвістична проблема	176

РОЗДІЛ II. УКРАЇНСЬКЕ ЛІТЕРАТУРОЗНАВСТВО

Єременко О. Р. Топоніміка роману «Єрусалим на горах» Р. Федоріва : семантико-функціональний аспект	181
Каменська І. В. Художньо-філософське осмислення теми проминальності в збірці В. Свідзинського «Вересень»	188
Каменська Н. П. «...без тебе повільна, нестямна загибель, Батьківщино моя, Батьківщина німа!» (ностальгійна лірика Є. Маланюка) ..	195
Кириєнко Н. М. Традиційні образи в творчості Михайла Ореста	203
Кириленко Н. І. Художньо-філософське вирішення моральних проблем у драмах В. Винниченка	209
Сліпушко О. М. Образ автора у «Слові о полку Ігоревім»	215
Ставнича О. М. Деструкція політичних міфів попупізму та державництва у романі М. Лазарука «Інавгурація»	222

РОЗДІЛ III. ЗАРУБІЖНА ФІЛОЛОГІЯ

Багацька О. В. Лексичні засоби позначення виявів концепту <i>рівновага</i> в сучасних американських оповіданнях	229
Гаврило Л. М. Особливості латинської писемної мови XV століття (на матеріалі твору Ю. Дрогобича «Про затемнення»)	238
Данилюк С. С. Семантичне структурування англійських електронних наукових текстів (на матеріалі персональних веб-сторінок лінгвістів)	244
Дудченко М. М. Роман Мейв Бінчі «Скляне озеро». Руйнівна сила кохання	249
Ємельянова О. В. Реакції-неприйняття на адресантні висловлювання з домінуючою спонукальною інтенцією	255

Коваленко А. М. До питання про лінгвістичний статус журнального заголовка (на матеріалі сучасної англомовної преси).....	262
Коновалова О. В. Асоціативно-термінальна мотивація англійських етнонімів (<i>артефакт</i> як донорська зона).....	269
Литвиненко Т. М. Міфологічне ім'я в художньому тексті.....	274
Луньова Т. В. Концепт «Палімпсест» у романі С. Рушді «Останній подих мавра»	282
Милованова В. В. Художественная роль смеха в романе Ф.М. Достоевского «Преступление и наказание».....	289
Молчанова О. М. Роль та місце <i>арго</i> у сучасній французькій мові	296
Особливець О. Ю. Базові засади феміністичної лінгвістики як одного із напрямків сучасних гендерних досліджень.....	302
Павлов В. В. Функціональні властивості контекстуальних синонімів	305
Петриченко Г. В. Образ Кірджалі у російській і польській прозовій спадщині першої половини ХІХ століття (образно тематичний і лінгвостилістичний аспекти).....	312
Сушко-Бездєнєжних М. Г. Напрямки, категорії та методи дискурс-аналізу	319
Харкевич Г. І. Оніричне в текстовій репрезентації стану тривоги персонажа (на матеріалі англомовної прози)	326
Хекало М. О., Хмелик Л. Я Гендерна спрямованість англомовного рекламного дискурсу: лінгвостилістичний та прагматичний аспекти.....	331
Школяренко В. І. Критерії встановлення національно-культурної специфіки фразеологізмів німецької мови VIII-XVII століття.....	336

РОЗДІЛ IV. РЕЦЕНЗІЇ ТА ВІДГУКИ

Школяренко В. І. Становлення фразеологічної картини світу німецької мови (на матеріалі писемних пам'яток VIII-XVII століть).....	346
---	-----

Наукове видання
Міністерство освіти і науки України
Сумський державний педагогічний університет ім. А.С.Макаренка

Філологічні науки
Збірник наукових праць

Суми: СумДПУ, 2008 р.
Свідоцтво ДК № 231 від 02.11.2000 р.

Відповідальний за випуск **В.В. Бугаєнко**
Комп'ютерна верстка **О.Ю. Заніна**

Здано в набір 22.09.08 р. Підписано до друку 27.10.08 р.
Формат 60x84/16. Гарн. Times. Папір друк. Друк ризогр.
Умовн. друк. арк. 20,5. Обл.-вид. арк. 25,3. Тираж 100. Вид № 75.

СумДПУ ім. А.С.Макаренка
40002, м. Суми, вул. Роменська, 87

Виготовлено на обладнанні СумДПУ ім. А.С.Макаренка